

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ECOCCI

پتانسیل های تجاری کشورهای عضو اکو در یک نگاه (جمهوری اسلامی افغانستان)

تهیه و تنظیم: کمیته ایرانی اتاق بازرگانی و صنعت اکو

(روابط عمومی و انتشارات)

اسفند ماه ۱۳۹۳

فهرست مطالب

ویژگیهای جغرافیایی - اقتصادی.....	ص ۳
جدول (۱) - اطلاعات اساسی افغانستان ۲۰۱۳.....	ص ۴
جدول (۲) - اقلام عمده بازرگانی و کشورهای عمده طرف تجارت افغانستان.....	ص ۴
جدول (۳) - مبادلات تجاری افغانستان با جهان ۲۰۰۶-۲۰۱۲.....	ص ۵
جدول (۴) - مبادلات تجاری افغانستان با دیگر کشورهای عضو اکو ۲۰۰۸-۲۰۱۲.....	ص ۵
جدول (۵) - مبادلات تجاری ایران و افغانستان ۲۰۰۸-۲۰۱۲.....	ص ۵
افغانستان یکی از اعضای سازمان همکاریهای اقتصادی (اکو).....	ص ۶
بررسی پتانسیل افزایش تجارت فیما بین جمهوری افغانستان و کشورهای عضو اکو.....	ص ۶
جدول (۶) - لیست ۲۰ قلم کالای برتر وارداتی افغانستان در سال ۲۰۱۲.....	ص ۷
مهمترین الویت های سرمایه گذاری در افغانستان.....	ص ۱۱
موانع، مشکلات و محدودیت های صادرات و سرمایه گذاری کشورهای عضو اکو در افغانستان.....	ص ۱۲
پیشنهادهایی بمنظور ارتقاء همکاری فیما بین افغانستان و دیگر کشورهای عضو اکو.....	ص ۱۲
نتیجه گیری.....	ص ۱۳
منابع.....	ص ۱۴

ویژگی های جغرافیایی-اقتصادی:

جمهوری اسلامی افغانستان کشوری محصور در خشکی در جنوب آسیا قرار دارد. این کشور حد فاصل آسیای میانه، جنوب غربی آسیا و خاورمیانه بوده و پایتخت آن کابل است. همسایگان افغانستان را کشورهای پاکستان در جنوب و شرق، ایران در غرب، تاجیکستان و ازبکستان و ترکمنستان در شمال و چین در شمال شرقی تشکیل می دهند.^۱

افغانستان با ۶۵۲ هزار کیلومتر مربع مساحت، چهل و یکمین کشور وسیع دنیا است و جمعیت آن در سال ۲۰۱۳ بیش از ۳۱ میلیون نفر بوده که در رتبه چهل و دوم پرجمعیت‌ترین کشورهای دنیا قرار گرفته است. فارسی دری و پشتو زبان‌های رسمی این کشور و اسلام دین رسمی آن می باشد.

این کشور در محل ژئواستراتژیکی مهمی قرار گرفته که خاور، جنوب، باختر و آسیای میانه را به هم وصل می‌کند. شهرهای مهم این کشور کابل، قندهار، مزارشریف و جلال آباد می باشد.^۲

تولید ناخالص داخلی افغانستان در سال ۲۰۱۳ برابر با ۴۵/۳ میلیارد دلار بوده که نسبت به رقم مشابه در سال ۲۰۱۲ بیش از ۳۰ درصد رشد داشته است. درآمد سرانه این کشور برابر با ۱۱۰۰ دلار می باشد؛ این درحالیست که متوسط درآمد سرانه جهان در سال ۲۰۱۲ برابر با رقم ۱۳۱۰۰ دلار بوده که خود نشا ندهنده رفاه سرانه پایین در افغانستان است.

چنانکه در جدول شماره (۱) قابل مشاهده است، حجم سرمایه گذاری خارجی افغانستان در سال ۲۰۱۳ برابر با ۹۴ میلیون دلار در بخش های مختلف تولیدی، خدمات، استخراج معادن، زراعت و ساختمانی بوده است.

¹ <http://fa.wikipedia.org/wiki/>

² <http://www.afghanistans.com/information/default.htm>

جدول (۱) - اطلاعات اساسی افغانستان ۲۰۱۳

تولید ناخالص داخلی (میلیارد دلار)	درآمد سرانه (دلار)	نرخ تورم (درصد)	حجم سرمایه گذاری خارجی (میلیون دلار)	محصولات عمده کشاورزی	محصولات عمده صنعتی	محصولات عمده معدنی
۴۵ / ۳	۱۱۰۰	۶/۸	۹۴	گندم، انواع میوه، خشکبار، پشم، گوشت گوسفند، پوست گوسفند	صابون، میلمان، کفش، کودشیمیایی، پوشاک و منسوجات، محصولات غذایی	زغال سنگ، مس، کروم، نیکل، طلا، باریت، آهن، سولفور، نمک، اورانیوم، قلع

منبع:

<http://eng.tpo.ir>

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>

<http://data.worldbank.org/indicator>

<http://www.afghan-web.com/facts.html>

چنانچه در جدول شماره (۲) دیده می شود، دو کشور پاکستان و ایران در منطقه اکو از شرکای عمده صادراتی و وارداتی جمهوری اسلامی افغانستان می باشند.

اقدام عمده صادراتی افغانستان به جهان بیشتر دربرگیرنده مواد خام و واردات این کشور را بطور عمده مواد ساخته شده و دارای ارزش افزوده تشکیل داده اند. لازم به ذکر است تجارت میان ایران و افغانستان را بیشتر مواد غذایی تشکیل داده است.

جدول (۲) - اقدام عمده بازرگانی و کشورهای عمده طرف تجارت افغانستان

کشمش، سبزیجات و عصاره ها، کنجد، میوه های تازه یا خشک شده، پنبه، آهن و استیل، رزین، صمغ	اقدام عمده صادراتی به جهان:
سوخخت طبیعی، روغن ها، محصولات خودرو، وسایل برقی و الکترونیکی، ماشین آلات، بویلرها، محصولات اپتیکال، فوتو، تکنیکال، دارو، هواپیما، گندم و آرد	اقدام عمده وارداتی از جهان:
پاکستان، هند، ایران، چین، عربستان سعودی، آلمان	شرکای صادراتی افغانستان:
پاکستان، چین، ژاپن، ایران، آلمان، هند، انگلستان	شرکای وارداتی افغانستان:
حیوانات زنده، گوشت، ماهی، خشکبار، تخم مرغ، عسل، محصولات دامی، درخت، گل، سبزیجات، میوه جات، بذرها، قهوه، چای، ادویه جات	اقدام عمده صادراتی ایران به افغانستان:
تخم کنجد، دانه ها و میوه ها، نباتات و اجزای آنها، روغن کنجد، میوه های سخت پوست، صمغ و رزین، شیر، قهوه، چای	اقدام عمده وارداتی ایران از افغانستان:

منبع: <http://eng.tpo.ir> / <http://www.trademap.org>

با مشاهده ارقام مندرج در جداول زیر می توان دریافت که حجم تجارت افغانستان از رقم ۵ / ۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ با رشد بیش از ۵۰ درصدی به رقم ۸ / ۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۲ رسیده است. این در حالیست که در همین

دوره (۲۰۱۰-۲۰۱۲)، تجارت فیما بین افغانستان با منطقه اکو کاهش داشته است. قابل توجه اینکه حجم تجارت دوجانبه افغانستان و ایران در سال ۲۰۱۲ نسبت به سال ۲۰۰۹ بیش از ۲۰۰ درصد رشد داشته است. کل حجم واردات افغانستان در سال ۲۰۱۲ برابر با رقم ۷/۹ میلیارد دلار بوده که از این رقم، بیشترین واردات به ترتیب از پاکستان (۸۸۳ میلیون دلار)، چین (۷۱۳ میلیون دلار)، ژاپن (۶۰۰ میلیون دلار)، ایران (۴۹۸ میلیون دلار)، آلمان (۲۶۰ میلیون دلار)، هند (۱۱۸ میلیون دلار) و انگلستان (۳۰ میلیون دلار) بوده است. جمهوری اسلامی افغانستان در سال ۲۰۱۲ حدود ۱/۶ میلیارد دلار تجارت با دیگر کشورهای عضو اکو داشته که نسبت به رقم مشابه در سال ۲۰۱۱ کاهش چشمگیری یافته است.

جدول (۳) - مبادلات تجاری افغانستان با جهان از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۲ ارزش: میلیون دلار

سال	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲
صادرات	۴۱۶	۴۵۴	۵۴۵	۴۰۳	۳۸۸	۴۷۳	۴۶۸
واردات	۲۷۴۴	۳۰۲۲	۳۰۲۰	۳۳۳۶	۵۱۵۴	۱۰۴۷۷	۷۹۶۹
مجموع حجم کل	۳۱۶۰	۳۴۷۶	۳۵۶۵	۳۷۳۹	۵۵۴۲	۱۰۹۵۰	۸۴۳۷
تراز تجاری	-۲۳۲۸	-۲۵۶۸	-۲۴۷۵	-۲۹۳۳	-۴۷۶۶	-۱۰۰۰۴	-۷۵۰۱

منبع: <http://www.trademap.org>

جدول (۴) - مبادلات تجاری افغانستان با دیگر کشورهای عضو اکو از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ ارزش: میلیون دلار

سال	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲
صادرات افغانستان به اکو	۳۲۰	۲۵۲	۲۳۶	۲۲۳	۲۲۸
واردات افغانستان از اکو	۱۰۸۵	۱۸۷۲	۲۶۱۳	۳۳۱۴	۱۳۸۲
مجموع حجم کل	۱۴۰۵	۲۱۲۴	۲۸۴۹	۳۵۳۷	۱۶۱۰

منبع: <http://www.trademap.org>

جدول (۵) - مبادلات تجاری ایران و افغانستان از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ ارزش: میلیون دلار

سال	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲
واردات افغانستان از ایران	۱۷۶	۱۱۷	۳۸۷	۵۸۲	۴۹۸
صادرات افغانستان به ایران	۱۹	۴۲	۳۲	۲۰	۲۷
مجموع حجم کل تجارت فیما بین ایران و افغانستان	۱۹۵	۱۵۹	۴۱۹	۶۰۲	۵۲۵

منبع: <http://www.trademap.org>

افغانستان یکی از اعضای سازمان همکاری های اقتصادی (اكو):

سازمان همکاری های اقتصادی (ECO) یک سازمان منطقه ای بین دولتهاست. پیشینه تاسیس سازمان همکاری اقتصادی (اكو) به سال ۱۹۶۲ باز می گردد که سه کشور ایران، ترکیه و پاکستان سازمان همکاری منطقه ای برای توسعه (RCD) را تاسیس نمودند که تا سال ۱۹۷۹ فعالیت می نمود؛ تا اینکه در سال ۱۹۸۵ با همکاری ایران، پاکستان و ترکیه، سازمان همکاری های اقتصادی (اكو) پایه گذاری و در سال ۱۹۹۲ با پیوستن کشورهای ازبکستان، آذربایجان، قزاقستان، قرقیزستان، ترکمنستان، تاجیکستان و افغانستان تعداد کشورهای عضو به عدد ۱۰ رسید. با وجود نوپا بودن اكو، این سازمان موفقیت های چشمگیری در سطح منطقه و جهان داشته ولی در عین حال سازمان اكو تاکنون با مشکلات متعددی برای دستیابی به اهداف و برنامه هایش مواجه بوده است. موافقتنامه های مختلفی در این سازمان به امضاء رسیده که در پروسه اجرایی شدن با مشکلاتی مواجه شده و عملیاتی نشده اند. در قالب همکاری های منطقه ای اكو، جمهوری افغانستان موافقتنامه های زیر را امضاء نموده ولی تاکنون اجرایی نشده است.^۳

- موافقتنامه تجاری اكو (ECOTA)
- موافقتنامه تسهیل صدور روادید اكو
- موافقتنامه چارچوب تجارت ترانزیتی اكو
- موافقتنامه گسترش و حمایت از سرمایه گذاری (APPI)

بررسی پتانسیل افزایش تجارت فیما بین جمهوری افغانستان و کشورهای عضو اكو:

چنانچه در ابتدای گزارش بیان شد حجم کل تجارت افغانستان در سال ۲۰۱۲ برابر با ۸۴۳۷ میلیون دلار بوده است که از این رقم تنها ۱۶۱۰ میلیون دلار آن با منطقه اكو بوده که چیزی کمتر از ۲۰ درصد می باشد. آنچه مسلم است اینکه پتانسیل تجارت افغانستان (در بررسی ما پتانسیل واردات افغانستان از منطقه اكو) بیش از رقم محقق شده در سال ۲۰۱۲ می باشد. در این پژوهش، پتانسیل تجارت افغانستان از منطقه اكو در اقلام عمده وارداتی این کشور مورد بررسی قرار گرفته است. به همین منظور، در هر یک از این اقلام ارزش کل واردات افغانستان به تفکیک ارزش واردات این کشور از کشورهای عضو اكو و دیگر کشورهای جهان استخراج شده و در مقابل به ارزش صادرات دیگر کشورهای عضو اكو از این کالاها اشاره شده است.

³ <http://www.ecosecretariat.org/in2.htm>

در مرحله بعد، با مقایسه رقم واردات افغانستان از کشورهای غیراکو و رقم صادرات کشورهای عضو اکو به جهان در هر یک از اقلام مورد بررسی، می توان نتیجه گیری کرد که با اولویت بخشیدن کشورهای اکو بجای کشورهای غیراکو بعنوان طرف صادرکننده به افغانستان، میتوان به افزایش حجم تجارت درون منطقه ای اکو کمک کرد.

طی بررسی های نیازسنجی تجاری در منطقه اکو، با بررسی ۲۰ قلم کالای برتر وارداتی افغانستان (از نظر ارزش واردات)، رقم کل واردات این کشور در سال ۲۰۱۲ در ۲۰ قلم کالای برتر وارداتی آن، برابر با ۳۷۹۹/۸۷ میلیون دلار بدست آمده است که از این رقم، تنها ۴۱۷/۶۶۱ میلیون دلار (۴۴/۱۷ درصد) آن از منطقه اکو وارد شده است. از طرف دیگر، سایر کشورهای عضو اکو به میزان ۳۱۵/۳۸۸ میلیون دلار صادرات از این ۲۰ قلم به جهان داشته اند که اگر افغانستان از این پتانسیل تجاری منطقه اکو استفاده می کرد، حدود ۱۳ درصد تجارت این کشور در ۲۰ قلم کالای برتر وارداتی اش با منطقه اکو افزایش می یافت.

جدول (۶) - لیست ۲۰ قلم کالای برتر وارداتی افغانستان در سال ۲۰۱۲ ارقام به هزار دلار

کد کالا	توضیحات	ارزش واردات افغانستان	کشورهای اکویی صادرکننده به افغانستان	کشورهای غیر اکویی صادرکننده به افغانستان	توانمندیهای دیگر کشورهای اکو بمنظور جایگزینی (میلیون دلار)
۲۷	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها، مواد قیری، موم های معدنی	۱۵۱۷۵۲۶	پاکستان (۶۴۰۴۱)، ایران (۵۱۵۵۵) مجموع: ۱۱۵۵۹۶	چین (۱۳۴۵)، آلمان (۱۲۳۶)، هند (۴۸)، سایر مناطق (۱۳۹۹۳۰۱) مجموع: ۱۴۰۱۹۳۰	قزاقستان (۶۴۴۹۰)، آذربایجان (۲۲۲۶۰)، ترکمنستان (۹۹۵۵)، ترکیه (۷۷۰۸)، ازبکستان (۳۵۵)، قرقیزستان (۳۳۰)، تاجیکستان (۸) مجموع: ۱۰۵۱۰۶
۸۷	وسایل نقلیه زمینی غیر از نواقل روی خط راه آهن یا تراموای و اجزاء و قطعات و متفرعات آنها	۷۲۱۷۸۹	.	ژاپن (۵۰۰۶۵۸)، آلمان (۲۲۰۰۴۴)، انگلیس (۱۰۸۷) مجموع: ۷۲۱۷۸۹	ترکیه (۱۶۱۷۸)، ازبکستان (۷۳۰)، قزاقستان (۴۱)، قرقیزستان (۱۲۲)، پاکستان (۷۱)، ایران (۵۵)، آذربایجان (۲)، ترکمنستان (۲)، تاجیکستان (۱) مجموع: ۱۷۲۰۲
۱۵	چربی ها و روغنهای حیوانی یا نباتی، فرآورده های حاصل از تفکیک آنها، چربی های خوراکی آماده، موم های حیوانی یا نباتی	۵۳۶۳۶۷	ایران (۹۴۳۲۴)	دیگر مناطق (۴۴۲۰۴۳)	ترکیه (۱۲۰۱)، آذربایجان (۲۲۱)، پاکستان (۲۲۰)، قزاقستان (۶۲)، ترکمنستان (۰،۱)، ازبکستان (۰،۱)، قرقیزستان (۰،۱) مجموع: ۱۷۰۴،۳

۷۲	چدن، آهن و فولاد	۳۴۵۲۰۷	پاکستان (۹۱۸۶۰)، ایران (۷۲۸۵۴) مجموع: ۱۶۴۷۱۴	دیگر مناطق (۱۶۹۰۷۰)، چین (۱۰۲۷۶)، هند (۱۱۴۷) مجموع: ۱۸۰۴۹۳	ترکیه (۱۱۳۳۴)، قزاقستان (۵۸۹۱)، آذربایجان (۵۸)، قرقیزستان (۳۳)، ازبکستان (۲)، تاجیکستان (۰،۳)، ترکمنستان (۰،۲) مجموع: ۱۷۳۱۸،۵
۱۱	محصولات صنعت آردسازی، مالت، نشاسته و فکول؛ اینولین؛ گلوتن گندم	۶۵۴۹۸	پاکستان (۵۲۴۷۰)	دیگر مناطق (۱۳۰۲۸)	ترکیه (۱۰۲۱)، قزاقستان (۶۲۰)، پاکستان (۲۶۴)، ایران (۰،۷)، آذربایجان (۰،۳)، ترکمنستان (۰،۱)، ازبکستان (۰،۲)، قرقیزستان (۰،۱)، تاجیکستان (۰،۱) مجموع: ۱۹۰۶،۵
۶۸	مصنوعات از سنگ، گچ، سیمان، پنبه نسوز میکا یا از مواد همانند	۱۶۳۳۳۴	پاکستان (۱۶۲۹۱۸)	دیگر مناطق (۴۱۶)	ترکیه (۱۲۲۴)، قزاقستان (۰،۳)، ایران (۰،۱۸)، آذربایجان (۰،۱۱)، ترکمنستان (۰،۰۶)، تاجیکستان (۰،۰۴)، ازبکستان (۰،۰۱۹)، قرقیزستان (۰،۰۱۷)، افغانستان (۰،۰۱۶) مجموع: ۱۲۲۴،۷۵
۵۸	پارچه های تارو پود باف مخصوص، پارچه های نسجی منوله باف، دانتلها، مصنوعات دیوار کوبی، مصنوعات گلدوزی و قلابدوزی	۱۱۰۲۰۲	پاکستان (۵۴۲۸)، ایران (۱۴۸۰) مجموع: ۶۹۰۸	چین (۷۴۷۶۰)، هند (۱۹۸۸۵)، ژاپن (۱۳۲۶)، انگلستان (۲۷)، دیگر مناطق (۷۲۹۶) مجموع: ۱۰۳۲۹۴	ترکیه (۱۳۵۰)، ترکمنستان (۳۲۰)، قرقیزستان (۲۳)، ازبکستان (۱)، قزاقستان (۰،۱)، آذربایجان (۰،۱)، افغانستان (۰،۱) مجموع: ۱۶۹۴
۰۹	قهوه، چای، کاته و ادویه	۶۹۰۶۴	پاکستان (۳۲۱۱)	چین (۵۴۲۲)، هند (۴۱۴)، دیگر مناطق (۶۰۰۱۷) مجموع: ۶۵۸۵۳	ترکیه (۱۱۸۰)، ایران (۱۰۵)، آذربایجان (۰،۰۴)، افغانستان (۰،۰۵)، قزاقستان (۰،۰۰۶)، ازبکستان (۰،۰۰۵)، قرقیزستان (۰،۰۰۱) مجموع: ۲۵۷۰
۳۰	محصولات دارویی	۳۶۰۱۸	پاکستان (۱۸۴۰۳)، ایران (۷۵۴۳) مجموع: ۲۵۹۴۶	هند (۵۷۴۲)، چین (۴۳۳۰) مجموع: ۱۰۰۷۲	ترکیه (۷۵۴)، قزاقستان (۰،۰۲)، ازبکستان (۰،۰۰۳)، آذربایجان (۰،۰۰۳)، قرقیزستان (۰،۰۰۲)، افغانستان (۰،۰۰۱) مجموع: ۷۵۵
۴۰	کائوچو و اشیاء ساخته شده از کائوچو	۳۱۰۷۷	پاکستان (۲۸۹۶)	چین (۲۲۱۵۹)، ژاپن (۴۴۰۰)، هند (۱۱۳۰)	ترکیه (۲۴۲۵)، قرقیزستان (۱۲)، قزاقستان (۰،۰۲۲)، پاکستان (۰،۰۱۴)، ایران (۰،۰۳۸)

					تاجیکستان(۰,۰۰۱)، ازبکستان(۰,۰۰۱)، آذربایجان(۰,۰۰۱) مجموع: ۲۴۳۸	آلمان(۴۹۲) مجموع: ۲۸۱۸۱			
۶۲	لباس و متفرعات لباس، غیرکشاف یا غیرقلاب باف	۲۰۹۱۹	پاکستان(۹۷۶۱)	چین(۷۲۰۹)، هند (۳۶۴۸)، ژاپن(۲۰۷)، انگلستان(۹۴) مجموع: ۱۱۱۵۸	ترکیه (۵۴۳۵)، قرقیزستان (۱۱۵)، ترکمنستان(۰,۰۱۸)، تاجیکستان(۰,۰۱۶)، قزاقستان(۰,۰۰۱)، ازبکستان (۰,۰۰۵)، آذربایجان(۰,۰۰۱)، ایران(۰,۰۰۱) مجموع: ۵۵۵۰				
۶۴	کفش، گتر و اشیاء همانند و اجزاء آنها	۱۹۷۲۹	پاکستان(۴۸۹۲)	چین(۱۴۷۷۶)، آلمان(۶۱) مجموع: ۱۴۸۳۷	ترکیه(۵۴۷)، قزاقستان(۰,۰۰۵)، ازبکستان(۰,۰۰۷)، قرقیزستان (۰,۰۰۲)، ایران(۰,۰۰۴)، تاجیکستان(۰,۰۰۱)، افغانستان(۰,۰۰۱)، آذربایجان(۰,۰۰۱) مجموع: ۵۴۸				
۲۴	توتون و تنباکو و بدل توتون و تنباکوی ساخته شده	۱۳۸۴۳	پاکستان(۶۷۵)	ژاپن(۸۱۶۳)، چین(۲۵۲۸)، هند(۱۰۷۴)، آلمان(۹۶۸)، انگلستان (۴۳۵) مجموع: ۱۳۱۶۸	ترکیه(۸۴۳)، قزاقستان(۰,۰۰۸)، ازبکستان(۰,۰۰۲)، قرقیزستان(۰,۰۰۱)، آذربایجان(۰,۰۰۸)، تاجیکستان(۰,۰۰۱)، ایران(۰,۰۰۱) مجموع: ۸۴۴				
۳۴	صابون، مواد آلی تانسیواکتیف، فراورده ها برای شستشو، فراورده های روان کننده، موم های مصنوعی، موم های آماده، فراورده های صیقل دادن و جلادادن، شمع و اشیاء همانند، خمیرهای قالب گیری " موم های دندانسازی"، و ترکیبات دندانسازی بر اساس گچ	۱۱۱۹۲	پاکستان(۷۰۷۰)	چین(۲۲۹۰)، آلمان(۱۰۵۲)، هند (۷۸۰) مجموع: ۴۱۲۲	ترکیه (۸۵۴)، قزاقستان (۰,۰۳۲)، ایران(۰,۰۳۳)، ازبکستان(۰,۰۰۱)، قرقیزستان(۰,۰۰۱)، آذربایجان(۰,۰۰۱)، افغانستان(۰,۰۰۱) مجموع: ۸۵۵				
۸۵	ماشین آلات و دستگاه های برقی و اجزاء و قطعات آنها، دستگاه های ضبط و پخش صوت و تصویر تلویزیونی، اجزاء و قطعات و متفرعات این	۹۳۳۴	پاکستان(۱۰۳)	چین(۸۹۴۵)، ژاپن(۲۸۶) مجموع: ۹۲۳۱	ترکیه(۹۳۸۰)، قزاقستان(۲۴۰)، ازبکستان(۰,۰۸۷)، قرقیزستان(۰,۰۲۹)، ایران(۰,۰۷۰)، آذربایجان(۰,۰۳۲)، ترکمنستان(۰,۰۰۳)				

دستگاه ها				تاجیکستان(۰,۰۰۲) مجموع: ۹۶۲۰
۱۷	قند و شکر و شیرینی	۶۹۱۹	پاکستان(۶۵۳۴)	ترکیه(۵۰۴)، آذربایجان(۲۱۴)، قزاقستان(۰,۰۳۰)، ایران(۰,۰۲۱)، ازبکستان(۰,۰۰۱)، قرقیزستان(۰,۰۰۱) مجموع: ۷۱۹
۴۸	کاغذ و مقوا؛ اشیاء ساخته شده از خمیر کاغذ، از کاغذ ساخته شده از مقوا	۶۱۱۱	-	ترکیه(۱۰۳۳)، پاکستان(۰,۰۴۰)، قزاقستان(۰,۰۱۷)، آذربایجان(۰,۰۱۲)، قرقیزستان(۰,۰۰۹)، ازبکستان(۰,۰۰۳)، ایران(۰,۰۰۳) مجموع: ۱۰۳۴
۸۱	سایر فلزات معمولی، سرمت ها، مصنوعات از این مواد	۲۲۳۰	پاکستان(۲۸۸)	قزاقستان(۳۳۲)، ترکیه(۰,۰۱۴)، ازبکستان(۰,۰۱۷)، ایران(۰,۰۰۱)، پاکستان(۰,۰۰۱) مجموع: ۳۳۳
۵۳	سایر الیاف نسجی نباتی، نخ کاغذی و پارچه های تار و پودباف	۱۹۷۳	پاکستان(۱۳۵۴)، ایران(۲۱۸) مجموع: ۱۵۷۲	ترکیه(۲۲۳)، قرقیزستان(۱۱۲)، ایران(۸۷) مجموع: ۴۲۲
۳۱	کودها	۱۴۵۸	پاکستان(۱۴۵۸)	ایران(۱۱۰۶)، ازبکستان(۲۱۲)، ترکیه(۱۴۷)، قزاقستان(۰,۰۶۵)، قرقیزستان(۰,۰۰۵)، آذربایجان(۰,۰۰۱) مجموع: ۱۴۶۶
۲۸	محصولات شیمیایی غیر آلی، ترکیبات آلی یا غیر آلی فلزات گرانبها، عناصر رادیواکتیو، فلزات خاکهای کمیاب و ایزوتوپها	۸۱	پاکستان(۸۱)	قزاقستان(۳۵۳۳)، ترکیه(۱۲۶۷)، ازبکستان(۳۲۷)، ایران(۵۳۶)، ترکمنستان(۰,۰۲۰)، آذربایجان(۰,۰۴۹)، قرقیزستان(۰,۰۰۳)، تاجیکستان(۰,۰۰۱) مجموع: ۵۶۶۴
	مجموع	۳,۷۹۹,۸۷۰	۶۶۱,۴۱۷	۳۸۸,۳۱۵

منبع: <http://www.trademap.org>

با بررسی اطلاعات مندرج در جدول شماره (۶)، مشاهده می شود که افغانستان ۲۰ کالای برتر وارداتی خود را بطور عمده از کشورهای چین، آلمان، پاکستان، هند، ایران، ژاپن و انگلستان وارد کرده است. چنانچه می دانیم افغانستان با کشورهای تاجیکستان، ازبکستان، ترکمنستان، ایران، پاکستان و چین دارای مرز مشترک است که این موضوع می تواند بر روند واردات افغانستان از این کشورها تاثیرگذار باشد. حال آنکه از میان کشورهای عضو اکو، بطور عمده شاهد واردات افغانستان از ایران و پاکستان بوده ایم.

از طرف دیگر، با بررسی کشورهای غیر اکوی شریک تجاری افغانستان، چنین نتیجه گیری شده که در برخی موارد مانند چین و هند، هم مرزی و نزدیکی جغرافیایی و قیمت تمام شده پایین کالاهای وارداتی و در موارد دیگر موضوعاتی همچون امضاء موافقتنامه های تجارت ترجیحی و دیگر روابط تجاری، سیاسی و اقتصادی میان افغانستان با این کشورها از دلایل عمده گسترش تجارت افغانستان با این کشورها بوده است. برای مثال، افغانستان تا حد زیادی از تقویت مناسباتش با چین، ژاپن؛ آلمان و انگلستان منتفع می شود. نخستین مزیت افزایش سطح روابط با این کشورها برای کابل این است که رهبران افغانستان از این طریق می توانند به استقلال بیشتری دست یابند. منفعت دوم این است که سرمایه گذاری و کمک های این کشورها منابع مالی به شدت مورد نیاز افغانستان را تامین می کند.

بمنظور ارتقاء تجارت درون منطقه ای اکو و گسترش واردات افغانستان از کشورهای عضو اکو، با توجه به قرابت فرهنگی و نزدیکی این کشورها، تاکید بر اجرایی شدن موافقتنامه های تجاری دو و چندجانبه میان افغانستان و این کشورها از جمله مسائلی هستند که باید به عنوان پیش شرط های افزایش روابط تجاری مورد بررسی قرار گیرند.

در ادامه به برخی موارد مهم در گسترش سطح همکاری های تجاری- بازرگانی کشورهای عضو اکو با افغانستان اشاره می شود.

مهمترین اولویت های سرمایه گذاری در افغانستان:

- صنایع سبک، مواد غذایی، مصالح ساختمانی، صنایع دارویی
- صنایع کاربر و اشتغال زا
- صنایع تکنولوژیک با امکان صدور آن به سایر کشورها از قبیل: پتروشیمی، پوشاک و نساجی، صنایع تکمیلی (مونتاژ)
- صدور خدمات فنی و مهندسی با تاکید بر اولویت در بخش های معدن، آب، انرژی و راه و ساختمان
- صنایع تبدیلی کشاورزی، فراوری و بسته بندی
- صنایع دامپروری: کشتارگاه، سردخانه، صنایع تبدیلی
- تامین مواد اولیه قالی، کالاهای مصرفی پلاستیکی، شیشه، سیمان، محصولات بهداشتی ساختمان
- صنعت جهانگردی: ساخت و تعمیر هتل و مراکز اقامتی، رستوران و میراث فرهنگی

موانع، مشکلات و محدودیت های صادرات و سرمایه گذاری کشورهای عضو اکو در افغانستان:

- کمبود راههای مواصلاتی
- ورود کالاهای قاچاق و چند گانه بودن کانال های ورود
- فقدان ضمانتنامه های تجاری
- عدم تردد کامیون های دو کشور در کشور مقابل (ایجاد ضایعات و اتلاف زمان) و دربخش سرمایه گذاری
- کمبود زیرساختارهای مناسب: انرژی، راه، سیستم های پشتیبانی، آب و برق، زمین
- کمبود امنیت و عدم حضور شرکت های سرمایه گذاری بزرگ
- شرایط سخت برای استفاده از تسهیلات صندوق ضمانت صادرات
- دید کوتاه مدت سرمایه گذاران در این بازار کم تحرک

پیشنادهایی بمنظور ارتقاء همکاری فیما بین افغانستان و دیگر کشورهای عضو اکو:

- تسهیل صدور روادید برای تجار و بازرگانان منطقه اکو
- افزایش شفافیت کسب و کار میان این کشورها
- افزایش آگاهی از فرصت های تجاری در منطقه اکو با برگزاری نشست های مشترک و یا نمایشگاه ها و مجامع تجاری در افغانستان
- تسهیل تبادل اطلاعات تجاری در میان بنگاه های کسب و کار
- ارائه بسترهای مناسب برای تبدیل فرصت ها به معاملات تجاری
- همکاری مشترک در افزایش کارایی روشها و فرایندهای تسهیل تجارت
- استانداردسازی و ساده سازی اسناد و مدارک و روش های گمرکی
- ارتقای سرمایه گذاری مشترک در ظرفیت سازی حمل و نقل ریلی و تولید سخت افزارهای ارتباطی
- نوسازی و ارتقای کیفیت جاده ها، راه آهن و نیز شبکه های ارتباطی (مخابرات، پست،...) و افزایش ظرفیت آنها
- ارتقای همزمان مکانیزم های موثر نهادی و روشهای مدیریتی جهت کارآمدتر کردن عملیات، مدیریت و نظارت بر عملکرد سیستم های حمل و نقل درون مرزی
- ساده سازی مراحل آزمایش و صدور گواهی
- استانداردسازی، منطقی سازی و هماهنگ سازی مشخصات فنی وسایل نقلیه جاده ای و ریلی و نیز ظرفیت حمل و بارگیری
- آماده سازی بستر لازم برای جذب اعتبارات مانند مناسبات بانکی به ویژه پذیرش ضمانت های بانکی کشورهای عضو اکو توسط بانک های افغانی
- انجام اقدامات لازم بمنظور واگذاری زمین و امکانات مناسب به سرمایه گذاران و اجتناب از وضع مالیات و عوارض مضاعف
- رفع مشکلات ترانزیتی در گمرکات این کشور
- کاهش دادن تعرفه های گمرکی بالای افغانستان

جریان منطقه گرایی که از سال ۱۹۵۶ آغاز گردید، راهکار بسیار مناسبی برای روبرو شدن با پدیده های منفی جهانی شدن می باشد.

انتظار می رود سازمان همکاری اقتصادی (اگو) که دهه بسترسازی را پشت سر گذاشته و وارد مرحله ارتقاء و پیشرفت شده، بتواند با همفکری و مشارکت همه اعضا در جهت ارتقاء حجم درون منطقه ای اگو گام بردارد.

توسعه تجارت درون منطقه ای، یکی از اولویت های این سازمان بوده و می تواند در افزایش سطح زندگی مردم منطقه تاثیر زیادی داشته باشد. بنابراین ضروری است در جهت ارتقاء و توسعه تجارت درون منطقه ای برنامه ها و اقدامات جدی صورت گیرد.

در پژوهش حاضر، ضمن بررسی اقلام عمده وارداتی افغانستان بعنوان یکی از اعضای اگو، نتیجه گیری شد چنانچه حداقل در ۲۰ قلم کالای برتر وارداتی افغانستان که در این پژوهش مورد اشاره قرار گرفته اند، این کشور بجای واردات بخشی از این اقلام از خارج منطقه اگو، باتوجه به پتانسیل های موجود در منطقه اگو، اقدام به واردات آنها از دیگر کشورهای عضو اگو نماید، حجم تجارت افغانستان به میزان ۳۸۸,۳۱۵ میلیون دلار (برابر با ۱۳٪ از کل حجم تجارت افغانستان) رشد خواهد داشت. این افزایش در حجم تجارت درون منطقه ای افغانستان، می تواند منجر به رشد حجم تجارت درون منطقه ای اگو از کل تجارت این منطقه شود. کما اینکه چنانچه افغانستان کل کالاهای مورد نیاز خود (بالغ بر ۲۰ قلم مورد اشاره در این پژوهش) را از درون منطقه اگو وارد کند، شاهد رشد حجم تجارت درون منطقه ای بیش از نتیجه بدست آمده در این بررسی می باشیم. در این راستا، توصیه می شود اتاق بازرگانی افغانستان با بسترسازی که توسط مقامات دولتی آن کشور به انجام می رساند، به تحقق این اهداف کمک نماید.

<http://www.afghanistans.com/information/default.htm>
<http://eng.tpo.ir>
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
<http://data.worldbank.org/indicator>
<http://www.afghan-web.com/facts.html>
<http://www.trademap.org>
<http://www.ecosecretariat.org/in2.htm>
<http://fa.wikipedia.org/wiki/>
<http://www.photius.com/ranking>
[UNCTAD, world investment report, 2013](#)
www.intracen.org